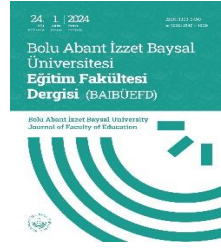

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEFD)

Bolu Abant İzzet Baysal University
Journal of Faculty of Education

2024, 24(1), 523–543. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2024.-1410352>

Türkiye’de Çocuk İşçiliği Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Analysis of Graduate Thesis on Child Labor in Turkey

Ayşegül ERÖZYÜREK GÜLCAN¹ , Ayhan URAL²

Geliş Tarihi (Received): 26.12.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 04.03.2024

Yayın Tarihi (Published): 15.03.2024

Öz: Çocuk İşçiliği dünyanın en önemli sorunlarından biridir. Çocuğun yaşına uygun olmayan işlerde çalıştırılmasının önüne geçmek amacıyla, ülkeler ulusal ve uluslararası düzeyde çocuk işçiliği ile mücadele politikaları uygulamaktadır. Bu çalışmada Türkiye’de çocuk işçiliği konusunda yazılmış lisansüstü tezlerle ilişkin bir inceleme yapılması amaçlandığından, nitel araştırma modellerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile gerçekleştirilen çalışmada ölçüt, tezlerin Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında bulunması ve tez adında “çocuk işçi” kavramı geçen erişime açık lisansüstü tezler olmasıdır. Bu kapsamda 1 tıpta uzmanlık tezi, 3 doktora tezi ve 62 yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 65 lisansüstü çalışmaya ulaşılmıştır. Araştırmanın analiz sürecinde, çalışmada elde edilen veriler; şekiller ve tablolar yardımıyla yorumlanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre; çocuk işçiliği konusunda yazılan tezlerin büyük bölümünün yüksek lisans tezi (62) olduğu, en fazla tezin 2021 yılında yazıldığı, 53 tezin devlet üniversitelerinde ve yine 53 tezin Türkçe yazıldığı tespit edilmiştir. Çocuk işçiliği konusunda yazılan tezlerin en fazla “İstanbul Üniversitesinde” (6), enstitüye göre “sosyal bilimler enstitüsünde” (50), anabilim dalı olarak “çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkiler” (13) anabilim dalında yazıldığı görülmüştür. İncelenen tezlerin 42’sinde nitel yöntem kullanıldığı, 28’inde araştırma modeli olarak literatür tarama yönteminin kullanıldığı belirlenmiştir. Çocuk işçiliği konusunda yazılan tezlerde örnekleme/çalışma grubu olarak büyük çoğunlukta doküman incelemesi (29) yapıldığı ve araştırmanın yapıldığı yer olarak Türkiye geneli (23) çalışıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışma, çocuk işçiliği konusunda hazırlanan lisansüstü tezleri inceleyerek, çocuk işçiliği konusunda farkındalık oluşturmayı, çocuk işçiliğinin çalışılmamış yönlerini ve alanın ihtiyaçlarını belirleyerek yapılacak çalışmalara bir yol haritası sunmayı ve destekleyici olabilmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk İşçiliği, Çocuk İşçiliği ile Mücadele, Doküman İncelemesi.

&

Abstract: Child Labor is one of the most important problems in the world. In order to prevent children from working in jobs that are not suitable for their age, countries implement policies to combat child labor at national and international level. Since this study aims to examine the postgraduate theses written on child labor in Turkey, document analysis method, one of the qualitative research models, was used. Criterion sampling method, which is one of the purposive sampling methods, was used in this study. The criterion was that the theses were found in the National Thesis Center database of the Council of Higher Education (YÖK) and that they were openly accessible graduate theses with the term “child labor” in the title of the thesis. In this context, a total of 65 postgraduate studies, including 1 medical specialty thesis, 3 doctoral dissertations and 62 master’s theses, were reached. In the analysis process of the study, the data obtained in the study were interpreted with the help of figures and tables. According to the results of the study, it was determined that most of the theses on child labor were master’s theses (62), most theses were written in 2021, 53 theses were written in state universities and 53 theses were written in Turkish. It was observed that most of the theses on child labor were written in “Istanbul University” (6), in the “Institute of Social Sciences” (50) according to the institute, and in the department of “labor economics and industrial relations” (13) as a department. It was determined that qualitative method was used in 42 of the analyzed theses and literature review method was used as the research model in 28 of them. It was determined that the majority of the theses on child labor used document analysis (29) as the sample/study group and Turkey-wide (23) as the location of the research. This study aims to raise awareness about child labor by examining postgraduate theses on child labor, to provide a road map for future studies by determining the unstudied aspects of child labor and the needs of the field, and to be supportive.

Keywords: Child Labor, Action Against Child Labor, Document Analysis

Atf/Cite as: Erözyürek Gülcen, A. ve Ural, A. (2024). Türkiye’de çocuk işçiliği konusunda yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1) 523-543, doi.org/10.17240/aibuefd.2024.-1410352

İntihal-Plagiarism/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/pub/aibuelt>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University– Bolu

¹ Sorumlu Yazar: Ayşegül Erözyürek Gülcen, Bahçecik Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, aysegul.erozyurek@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7389-6835

² Dr. Ayhan Ural, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, urala@gazi.edu.tr, ORCID:0000-0002-2548-3745

1. GİRİŞ

Değişen ve gelişen teknolojilerin insan hayatına girmesi ile internet ve bilgisayar gibi araçların kullanımı hem “çocuk” kavramının tanımını hem de “çocukluk” anlayışını etkilemiştir (Sağlam ve Aral: 2016). Toplumların değişen norm ve değerlerine göre her dönemde çocukluk kavramı farklı tanımlanabilmekte dolayısıyla çocuklar ait oldukları toplumu yansıtmaktadırlar. Çocuklara ortak hakların verilebilmesi adına “çocuk” kavramı üzerinde ortak tanım yapılması önemlidir. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne göre, 18 yaş altı her birey çocuk olarak kabul edilmektedir (UNICEF, 2022). Tek ve tüm kategorilerde geçerli bir çocukluk tanımlaması olmamasına rağmen, çocukluğun kendine özgü hassasiyetleri ve bağlılıkları ile özel bir dönem olduğunu, iyi yaşatılması gerektiğini düşünen anlayışlar bulunmaktadır. Bu anlayışlar çoğunlukla yoksul ve göçmen ailelerin çocuklarının ekonomik bir kaynak ve ucuz işgücü olarak görülmesine engel olamamıştır (Tan, 2019).

International Labour Organization (ILO) [Uluslararası Çalışma Örgütü’nün] tanımına göre çocuk işçiliği; çocuklara fiziksel, zihinsel, sosyal ya da ahlaki açıdan zarar veren, çocukları çocukluklarından mahrum eden, okul terkine, okuldan erken ayrılmalarına sebep olan veya okullarıyla birlikte yürütmek zorunda kaldıkları işler şeklinde ifade edilmektedir. İşlerin “çocuk işçiliği” olarak tanımlanıp tanımlanamayacağı ise, işin türüne, çalışan çocukların yaşına, iş ortamına, ülkelerin izlediği hedeflere ve politikalara bağlı olarak ülkeden ülkeye hatta ülke içerisindeki sektörler arasında farklılık göstermektedir (ILO, 2022). Çocukların küçük yaşlardan itibaren işgücü piyasalarında yer almaları anlamına gelen çocuk işçiliği uzun yıllardır süre gelen toplumsal bir sorundur. Ülkenin en önemli sermayesi olan beşeri sermayeyi tahrip etmesi ve çocuğun erken yaşlarda çalışmak durumunda kalması genel anlamda insan haklarını, özeldense çocuk haklarını ilgilendirmektedir (Boybek, 2009).

Çocuk işçiliğinin eski ve karmaşık bir tarihi vardır. 16. yüzyılda Amerika’da köle ticareti ile başlayan süreç sanayi devrimiyle birlikte artan ucuz işgücü ihtiyacı ve bunun daha çok kadın ve çocuklardan karşılanmaya çalışılmış olması çocuk işgücünün yoğun sömürülmesini ortaya çıkarmıştır (Öztürk, 2019). Temel nedenleri; yoksulluk, ucuz işgücü, göçler, kültürel ve geleneksel yapı, yetersiz eğitim fırsatları, cinsiyet eşitsizliği, aile arası ilişkiler ve nüfus artış hızı gibi etkenler olan çocuk işçiliği günümüzde de halen devam ederek güncelliğini korumaktadır (Çöpoğlu, 1998; Karadeniz, 2022; Oy, 2001). ILO ve UNICEF’in “Çocuk İşçiliği: 2020 Küresel Tahminler ve Eğilimler ve Önümüzdeki Yol” başlıklı raporuna göre, Dünya’da 97 milyonu erkek ve 63 milyonu kız çocuğu olmak üzere toplam 160 milyon çocuk işçi bulunmaktadır. Hizmet, sanayi ve tarım sektörlerinde çalışmalarına göre kategorize edilen çocuk işçilerin, dünya genelinde 16.5 milyonunun sanayi sektöründe, 31.4 milyonunun hizmet sektöründe ve 112 milyonunun tarım sektöründe çalıştığı tahmin edilmektedir (ILO, 2021).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2020) tarafından Türkiye’de ekonomik faaliyetlerde çalışan çocuk işçi sayısını ortaya koymak amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. En son 2019 yılında 5-17 yaş grubundaki çocuklara uygulanan “Çocuk İşgücü Araştırması” raporu ile Türkiye’deki çocuk işçi sayısının 720 bin olduğu tespit edilmiştir. Çocuk İşçiliğinin Türkiye’de sektörler göre dağılımına bakıldığında; 2019 yılı itibarıyla 328 bin çocuğun hizmet sektöründe, 221 bin çocuğun tarım sektöründe ve 171 bin çocuğun ise sanayi sektöründe çalıştığı görülmüştür. Raporun sonuçlarına göre 473 bin (% 65,7) çocuk işçi çalışma süresince eğitimlerine devam ederken, 247 bin (%34,3) çocuk eğitime devam etmemektedir (TÜİK, 2020).

Türkiye’de Osmanlı döneminden itibaren çocuk işçiliği var olmasına rağmen, çocuk işçiliğinin bir sorun olarak ülke gündemine gelmesi, sorun olarak tartışılmaya başlaması ve çözüm arayışları UNICEF’in 1979 yılını Dünya Çocuk Yılı ilan etmesiyle olmuştur (Fişek Enstitüsü, 2002). 1992 yılında ILO tarafından başlatılan “Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Önlenmesi Uluslararası Programı (IPEC)” ile çocuk işçiliği ile mücadele Türkiye’de pek çok kamu kurumunun gündemine gelmiştir (Günöz, 2007). Türkiye’de çocuk işçiliği ile mücadele konusunda kazanılan tecrübeler, çocuk işçiliğini ortadan kaldırmak ve önlemek amacıyla 2005 yılında, ulusal ölçekli ilk resmi politika belgesi niteliği taşıyan “Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin Zamana Bağlı Politika ve Program Çerçevesi” 10 yıllık süre için uygulamaya konmuştur (ÇSGB, 2017). 2015 yılında tamamlanan program Türkiye’de çocuk işçiliği sorununu tümüyle çözemediğinden 2017-2023

yıllarını kapsayacak şekilde yeniden düzenlenerek “Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı” adı ile uygulamaya konmuştur. Bu ulusal program ile çocukların zihinsel, fiziksel, ruhsal, ahlaki gelişimleri ile eğitim hayatları üzerinde olumsuz etkiler yaratan çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına ilişkin faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı; hukuki düzenlemeler ve mevzuatın uygulanması, kurumsal yapıların güçlendirilmesi, çocuk işçiliğine yönelik farkındalığın artırılması, sosyal tarafların ve toplumun sürece katılımının sağlanması, yoksulluğun ortadan kaldırılması, eğitime ulaşılabilirliğin artırılması gibi geniş kapsamlı bir içerikle çocuk işçiliğinin önlenmesi hedeflemektedir. Bu çalışma, çocuk işçiliği konusunda hazırlanan lisansüstü tezleri inceleyerek, çocuk işçiliği konusunda farkındalık oluşturmayı, çocuk işçiliğinin çalışılmamış yönlerini ve alanın ihtiyaçlarını belirleyerek yapılacak çalışmalara bir yol haritası sunmayı ve destekleyici olabilmeyi hedeflemektedir.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu çalışmada Türkiye’de yayımlanan çocuk işçiliği konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

- 1- Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin öğrenim düzeyine göre dağılımı nasıldır?
- 2- Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
- 3- Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin üniversitelerin statüsü ve yazım diline göre dağılımı nasıldır?
- 4- Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin yazıldıkları üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- 5- Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin yazıldıkları enstitülere göre dağılımları nasıldır?
- 6- Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin yazıldıkları anabilim dallarına göre dağılımları nasıldır?
- 7- Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin çalışma konu alanlarına göre dağılımları nasıldır?
- 8- Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımları nasıldır?
- 9- Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma modeline göre dağılımı nasıldır?
- 10- Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin veri toplama aracına göre dağılımı nasıldır?
- 11- Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin örneklem/çalışma grubuna göre dağılımı nasıldır?
- 12- Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma yapılan yerlere göre dağılımı nasıldır?

1.2. Araştırmanın önemi

Çocuk işçiliği dünyanın en önemli sorunlarından biridir. Çocuğun yaşına uygun olmayan işlerde çalıştırılmasının önüne geçmek amacıyla, ülkeler ulusal ve uluslararası düzeyde çocuk işçiliği ile mücadele politikaları uygulamaktadır. Çocuk işçiliği sorununa yönelik farkındalık artırıcı önlemler bu mücadele programları içerisinde değerlendirilmektedir. Çocuk işçiliği konusunda yazılan lisansüstü tezler farkındalık artırıcı faaliyetler içerisinde bulunmaktadır. Çocuk işçiliği konusunda alanda bulunan araştırmalar çocuk işçiliği sorununa çoğunlukla nedenleri, sonuçları, saha örnekleri şeklinde odaklanmaktadır.

Bu çalışmanın önemi alan yazındaki çalışmalardan farklı olarak çocuk işçiliği konusunda yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi, tezlere dair soruları cevaplayarak çocuk işçiliği konusunda farkındalık oluşturmak, çocuk işçiliği konusunun çalışılmamış yönlerinin ve alanın ihtiyaçlarının belirlenerek bu alanda yapılacak çalışmalara yol gösterici olabilmesidir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Bu çalışmada Türkiye’de “çocuk işçiliği” konusunda yazılmış lisansüstü tezlere ilişkin bir inceleme yapılması amaçlandığından, nitel araştırma modellerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılmak istenen yazılı belgelerin içeriğinin analiz edilmesi için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir (Wach, 2013). Doküman incelemesi, araştırmanın kaynaklarının elde edilmesi,

gözden geçirilerek sorgulanması ve analizi olarak da tanımlanabilir (Özkan, 2019). Amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile gerçekleştirilen çalışmada ölçüt, tezlerin Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında bulunması ve tez adında “çocuk işçi” kavramı geçen erişime açık lisansüstü tezler olmasıdır.

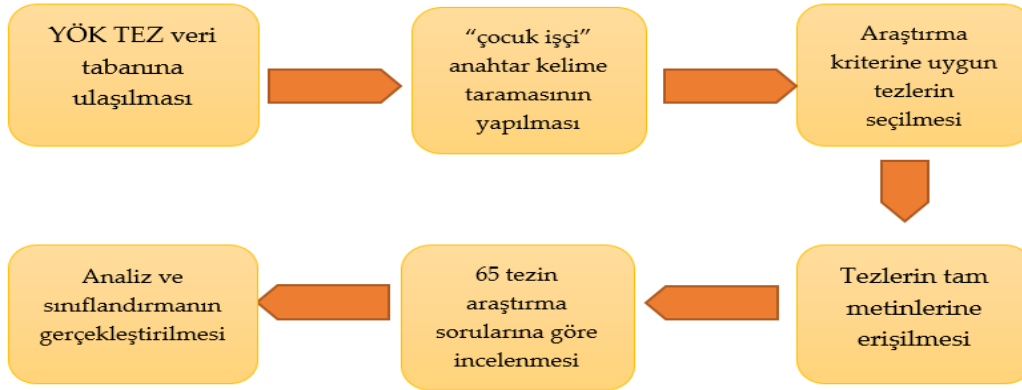
2.2. Araştırmanın evreni ve örnekleme/Araştırmanın çalışma grubu

Araştırma YÖK Ulusal Tez Merkezinde bulunan ve tez adında “çocuk işçi” kavramı geçen 1988-2023 yılları arasında yayımlanmış olan toplam 65 çalışmayı kapsamaktadır. Ölçüt örnekleme yöntemine uygun olarak anahtar kelimeler ile gerçekleştirilen taramada YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında, tez adında “çocuk işçi” kavramı geçen toplam 71 teze ulaşılmış ancak 6 tezin erişime açık olmaması sebebi ile araştırmanın çalışma grubuna dahil edilmemiştir. Tarama 1 Ağustos 2023 tarihinde sonlandırılmıştır

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Bu çalışmada verilere YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı taranarak ulaşılmıştır. Tarama son olarak 1 Ağustos 2023 tarihinde gerçekleştirilmiş olup araştırmaya dâhil edilecek çalışmalara “çocuk işçi” anahtar kelimesi kullanılarak ulaşılmıştır. Bu işlem sonucunda ilgili veri tabanında 1988-2023 yılları arasında yayımlanan 71 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Başlangıç yılının 1988 olarak belirlenmesinin nedeni, tez adında “çocuk işçi” kavramı geçen ve erişime açık olan ilk tezin bu yılda yayımlanmış olmasıdır. Bitiş olarak 2023 yılının kabul edilme nedeni ise verilere ulaşılan tarih (1 Ağustos 2023) itibarıyla en son 2023 yılında yayımlanan tezlerin mevcut olmasıdır. Ulaşılan çalışmalardan 6 tanesinin erişim izni olmadığı için çalışma ilk yayımlandığı yıldan araştırmanın gerçekleştirildiği tarihe kadar yayımlanmış olan ve çalışma adında “çocuk işçi” kavramı geçen toplam 65 lisansüstü tezi kapsamaktadır.

Veri toplama sürecine yönelik araştırmanın işleyişi Şekil 1’de şema olarak gösterilmiştir.

Şekil 1. Veri toplama sürecinin işleyişi

2.4. Verilerin analizi

Araştırmada doküman incelemesi yöntemi, verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi; nesnel, doğrulanabilir, ölçülebilir bilgilere ulaşmak için doküman, belge ve metin gibi pek çok materyali belli kurallar çerçevesinde (örnekleme, kodlama, kategori vs.) nesnel bir şekilde analiz etmeyi amaçlayan nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan bir tekniktir (Fiske, 1996, s. 176). Bu nedenle çalışmada verilerin sınıflandırılması, birbiriyle kıyaslanması ve bulgulara ulaşmada içerik analizine başvurulmuştur. Analiz işlemine 1 Eylül 2023 tarihinde başlanmış ve 5 Kasım 2023 tarihinde son verilmiştir. Analizler Türkiye’de yayımlanan, tez adında “çocuk işçi” kavramı geçen ve YÖKTEZ veri tabanında erişime açık olan 65 lisansüstü tez üzerinden yürütülmüştür. Çalışmada geçerlik ve güvenilirlik amacıyla veri toplama ve analiz etme kısımlarının detaylı bir şekilde anlatılmasına önem gösterilmiştir.

Veriler Microsoft Excel programı aracılığıyla öncelikle yayım yıllarına göre sıralanmış ve bu sıralamaya göre kod verilmiştir. Bu kodlamalar Çİ1, Çİ2, Çİ3 şeklinde yapılmış ve Çİ65 e kadar sürdürülmüştür. Tezlerle ilişkin analizin yapılabilmesi ve veri kaybını önlemek için excel üzerinde; tezlerin öğrenim düzeyleri, yılları, yayım dili ve üniversitelerin statüsü, yazıldığı üniversite, enstitü, anabilim dalı, çalışma konu alanlarına, yöntemi, modeli, veri toplama aracı, örneklem/çalışma grubu ve araştırmanın yapıldığı yerlere ilişkin bulguları gösteren 12 başlıktan oluşan bir “Tez İnceleme Formu” hazırlanmıştır. Bu form oluşturulurken çocuk işçiliği konusu ile ilgili detaylı bir araştırma yapılmış ve incelemesi yapılacak tezler dikkatlice okunmuştur. Veri kaybını önlemek için formdaki bilgilerle tablo ve şemadaki bilgiler farklı uzmanlarca kontrol edilerek karşılıklı olarak teyit edilmiştir. Kodlaması yapılan her bir tezin analizi belirlenen 12 başlığa göre yapılmıştır.

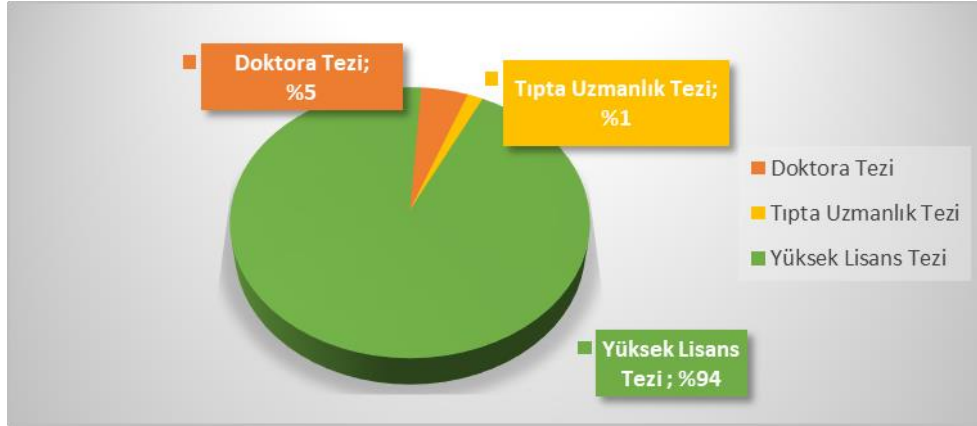
2.5. Araştırmanın etik izni

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanıldığı için araştırma, Etik Kurul İzni alınmasını gerektiren çalışmalar grubunda yer almamaktadır. Bu nedenle Etik Kurul İzni alınmamıştır.

3. BULGULAR

3.1. Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin öğrenim düzeyine göre dağılımı

Araştırma kapsamında çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin öğrenim düzeylerine (yüksek lisans, tıpta uzmanlık ve doktora) göre dağılımları incelenmiş ve elde edilen bulgular Şekil 2’de verilmiştir.

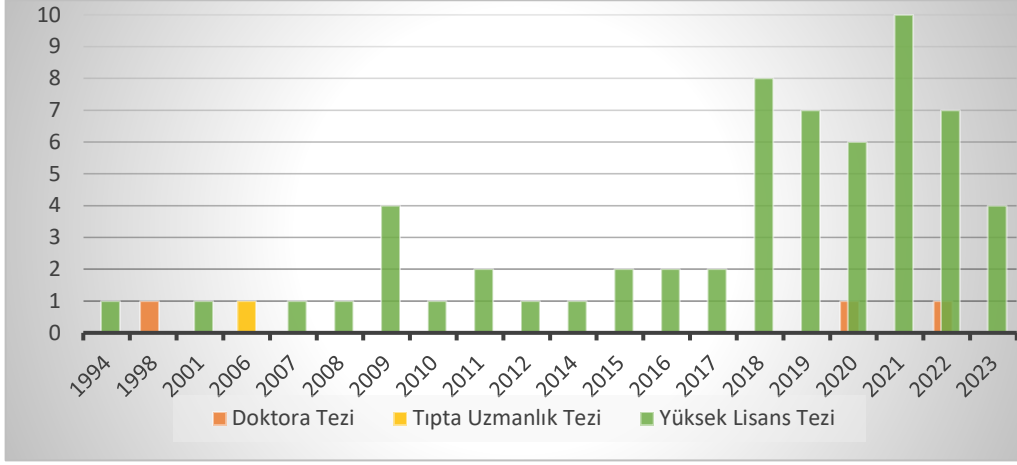

Şekil 2. Lisansüstü tezlerin öğrenim düzeyini gösteren grafik

Şekil 2’de, incelenen 65 çalışmanın 61’inin (%94) yüksek lisans, 3’ünün (%5) doktora, birinin (%1,54) tıpta uzmanlık düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Araştırma yapılan konuda yüksek lisans tezlerinin yoğunlukta olduğu anlaşılmaktadır.

3.2. Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

Araştırma kapsamında çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımları incelenmiş ve elde edilen bulgular Şekil 3’te verilmiştir.

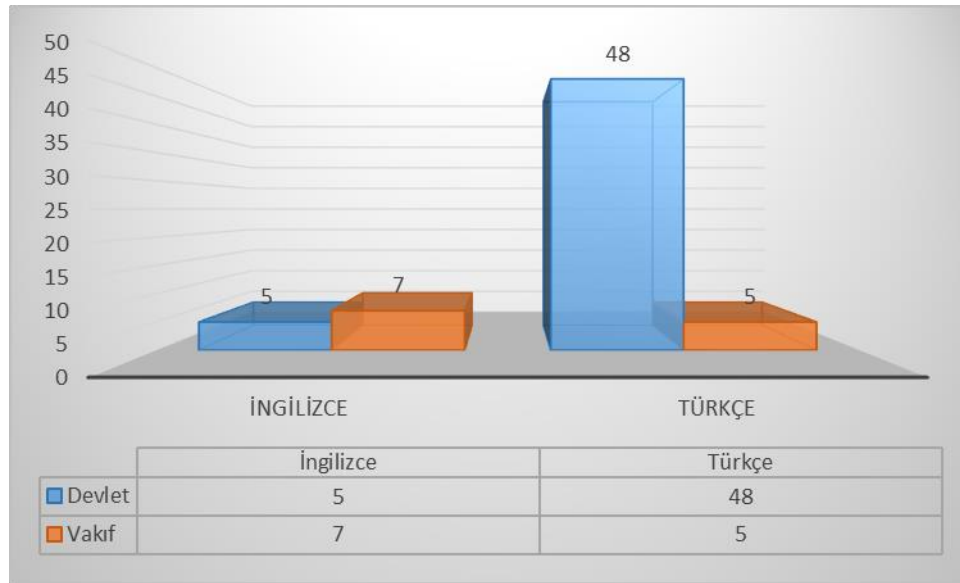

Şekil 3. Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımını gösteren grafik

Tezlerin yıllara göre dağılımlarına bakıldığında 2018-2022 yılları arasında çocuk işçiliği konusunda yazılan çalışmaların yoğunlaştığı belirlenmiştir. En fazla çalışmanın 2021 yılında yazılan 10 (%15,38) yüksek lisans tezi olduğu görülmektedir. Ardından 2018 yılında 8 (%12,31) yüksek lisans tezi, 2022 yılında 1 doktora ve 7 (%12,31) yüksek lisans tezinin yazıldığı görülmektedir.

3.3. Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin üniversitelerin statüsü ve yayın dili göre dağılımı

Araştırma kapsamında çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin üniversitelerin statüsüne (devlet, vakıf) ve yayın diline göre dağılımı incelenmiş ve elde edilen bulgular Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 4. Lisansüstü tezlerin yayın dili ve üniversitelerin statüsüne göre dağılımını gösteren grafik

Tezlerin yazıldığı üniversitelerin statüsüne bakıldığında 53 (%82) tezin "Devlet" üniversitelerinde, 12 (%18) tezin ise "Vakıf" üniversitelerinde yazıldığı görülmektedir. Tezlerin yayın diline göre dağılımlarına bakıldığında, 53 (%82) tezin "Türkçe", 12 (%18) tezin ise "İngilizce" yazıldığı görülmektedir. Devlet üniversitelerinde yazılmış olan tezlerden 5'i (%8) "İngilizce", 48'i (%74) "Türkçe" yazılmıştır. Vakıf üniversitelerinde yazılan tezlerin ise 7'sinin (%11) "İngilizce" ve 5'inin (%8) "Türkçe" yazıldığı görülmektedir.

3.4. Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin yazıldığı üniversitelere göre dağılımı

Araştırma kapsamında çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin yazıldığı üniversitelere göre dağılımı incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Tezlerin Yazıldığı Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	f	Üniversite	f
İstanbul Üniversitesi	6	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1
Ankara Üniversitesi	4	TED Üniversitesi	1
Karadeniz Teknik Üniversitesi	3	Sabancı Üniversitesi	1
Marmara Üniversitesi	3	TOBB Ekonomi Ve Teknoloji Ün.	1
Akdeniz Üniversitesi	3	Dokuz Eylül Üniversitesi	1
Ankara Hacı Bayram Veli Ün.	2	Dumlupınar Üniversitesi	1
Pamukkale Üniversitesi	2	Necmettin Erbakan Üniversitesi	1
İstanbul Bilgi Üniversitesi	2	Kafkas Üniversitesi	1
Atılım Üniversitesi	2	Ordu Üniversitesi	1
Maltepe Üniversitesi	2	Gazi Üniversitesi	1
Gaziantep Üniversitesi	2	Bilkent Üniversitesi	1
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	2	Karamanoğlu Mehmetbey Ün.	1
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	2	Sakarya Üniversitesi	1
Süleyman Demirel Üniversitesi	2	Kocaeli Üniversitesi	1
Hacettepe Üniversitesi	2	Harran Üniversitesi	1
İstanbul Teknik Üniversitesi	2	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1
Giresun Üniversitesi	1	Ankara Sosyal Bilimler Ün.	1
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	Anadolu Üniversitesi	1
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	1	Tokat Gaziosmanpaşa Ün.	1
İstanbul Okan Üniversitesi	1	Kadir Has Üniversitesi	1
		TOPLAM	65

Tablo 1’e bakıldığında, Türkiye’de bugüne kadar çocuk işçiliği konusunda toplamda 40 farklı üniversitede lisansüstü tez yazıldığı görülmektedir. Tabloya göre, bu tezlerin çoğu “İstanbul Üniversitesinden” (6) çıkmış, ardından sırasıyla “Ankara Üniversitesi” (4) ve “Karadeniz Üniversitesi”, “Marmara Üniversitesi” (3) ve “Akdeniz Üniversitesi”(3) gelmiştir, onları da azalan oranlarla diğer üniversitelerin takip ettiği görülmektedir.

3.5. Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin yazıldığı enstitülere göre dağılımı

Araştırma kapsamında çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin yazıldığı enstitülere göre dağılımı incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

Tezlerin Yazıldığı Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü Adı	f	Enstitü Adı	f
Sosyal Bilimler Enstitüsü	50	Fen Bilimleri Enstitüsü	1
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	5	Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü	1
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	5	Lisansüstü Programlar Enstitüsü	1
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	1	Diğer	1
		TOPLAM	65

Tablo 2 incelendiğinde, çocuk işçiliği konulu lisansüstü tezlerin toplamda 8 farklı (sosyal bilimler enstitüsü, sağlık bilimleri enstitüsü, lisansüstü eğitim enstitüsü, eğitim bilimleri enstitüsü, fen bilimleri enstitüsü, ekonomi ve sosyal bilimler enstitüsü, lisansüstü programlar enstitüsü ve diğer) enstitüden çıktığı görülmektedir. Çocuk işçiliği konusunda en çok tez yazılan enstitünün “Sosyal Bilimler Enstitüsü” (50) olduğu tespit edilmiştir. Sosyal Bilimler Enstitüsünden sonra en çok tez yazılan enstitüler sırasıyla “Sağlık Bilimleri Enstitüsü” (5), “Lisansüstü Eğitim Enstitüsü” (5) olmuş ve “Eğitim Bilimleri Enstitüsü” (1), “Fen Bilimleri Enstitüsü” (1), “Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü” (1), “Lisansüstü Programlar Enstitüsü” (1) bunları takip etmiştir.

3.6. Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin yazıldığı anabilim dalına göre dağılımı

Çalışmanın yedinci alt amacına uygun olarak lisansüstü tezlerin yazıldığı anabilim dalına göre dağılımı incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3.

Tezlerin Yazıldığı Anabilim Dalına Göre Dağılımı

Tez Yazılan Anabilim Dalı	f	Tez Yazılan Anabilim Dalı	f
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İliş.	13	Temel İslam Bilimleri ABD	1
Ekonomi Anabilim Dalı	5	İnsan Kaynakları Yönetimi ABD	1
Özel Hukuk Anabilim Dalı	4	Amme İdaresi Anabilim Dalı	1
Sosyoloji Anabilim Dalı	4	İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku ABD	1
Sosyal Hizmet Anabilim Dalı	4	Ekonometri Anabilim Dalı	1
Coğrafya Anabilim Dalı	3	Basın ve Yayın Anabilim Dalı	1
Psikoloji Anabilim Dalı	2	Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı	1
Sosyal Politika Anabilim Dalı	2	Antropoloji Anabilim Dalı	1
Gazetecilik Anabilim Dalı	2	Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı	1
Hemşirelik Anabilim Dalı	2	Edebiyat ve Kültür Çalışmaları AB	1
İşletme Anabilim Dalı	2	Halkla İlişkiler ve Tanıtım ABD	1
Halk Sağlığı Anabilim Dalı	2	Yaşam Boyu Öğrenme ABD	1
İktisat Anabilim Dalı	2	İngiliz Dili ve Edebiyatı ABD	1
Sosyal Bilimler Anabilim Dalı	1	İnsan Hakları Anabilim Dalı	1
Sosyoloji Anabilim Dalı	1		1
		TOPLAM	65

Tablo 3 incelendiğinde, çocuk işçiliği konulu lisansüstü tezlerin toplamda 28 farklı anabilim dalından yazıldığı görülmektedir. Çocuk işçiliği konusunda en çok tez yazılan anabilim dalının 2 doktora tezi 11 yüksek lisans tezi ile toplamda 13 teze “Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri” olduğu tespit edilmiştir. Çalışma Ekonomisi Anabilim dalının ardından en çok tez yazılan anabilim dalları sırasıyla “Ekonomi Anabilim Dalı” (5), “Özel Hukuk Anabilim Dalı” (4), Sosyoloji Anabilim Dalı (4), “Sosyal Hizmet Anabilim Dalı” (4) olmuştur.

3.7. Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin çalışma konu alanlarına göre dağılımı

Araştırma kapsamında çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin çalışma konu alanlarına göre dağılımı incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.

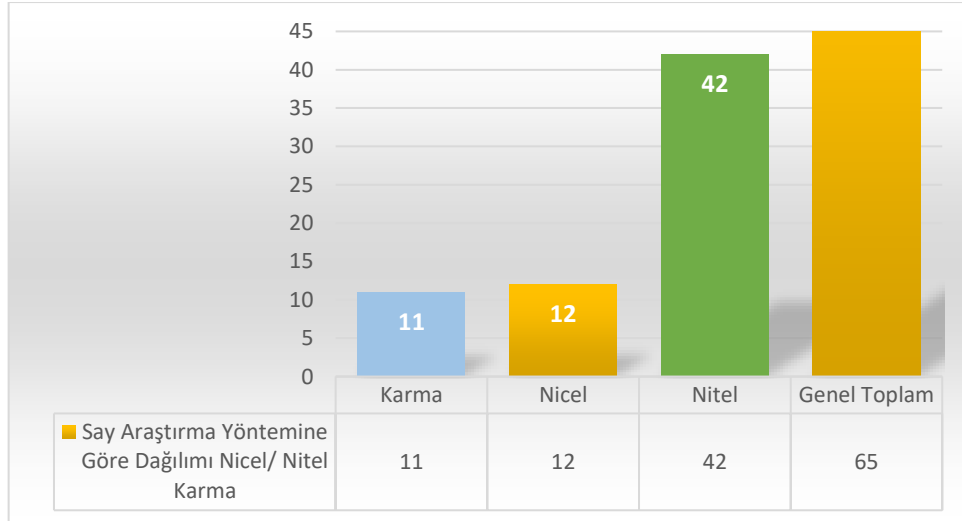
Tezlerin Çalışma Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Çalışma Konu Alanları	f	Çalışma Konu Alanları	f
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İliş.	16	Uluslararası İlişkiler	1
Hukuk	6	Hemşirelik	1
Sosyoloji	5	Din	1
Ekonomi	4	Radyo-Televizyon	1
Halk Sağlığı	4	İşletme	1
Sosyal Hizmet	3	Halkla İlişkiler	1
Kamu Yönetimi	3	Gazetecilik	1
Eğitim ve Öğretim	2	Ziraat	1
Siyasal Bilimler	2	Ekonometri	1
Psikoloji	2	Psikolojik İhtiyaçlar	1
İngiliz Edebiyatı	2	Antropoloji	1
Coğrafya	2	İletişim Bilimleri	1
Sinema	1		1
		TOPLAM	65

Tablo 4 incelendiğinde çocuk işçiliği konulu lisansüstü tezlerin toplamda 25 farklı konu alanında ele alındığı görülmektedir. Çocuk işçiliği konulu 16 lisansüstü çalışmanın “Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri” konu alanında, 6 lisansüstü çalışmanın “Hukuk” alanında, 5 lisansüstü çalışmanın “Sosyoloji” konu alanında ve 4 lisansüstü çalışmanın “Ekonomi” ve “Halk Sağlığı” konu alanlarında ele alındığı görülmektedir. Tezlerin büyük çoğunluğunun çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri alanında yürütüldüğü anlaşılmaktadır.

3.8. Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımı

Araştırma kapsamında çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımı incelenmiş ve elde edilen bulgular Şekil 5’te verilmiştir.

Şekil 5. Lisansüstü tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımı gösteren grafik

Şekil 5 incelendiğinde çalışmalarda nitel (42), nicel (12) ve karma (11) yöntemlerin kullanıldığı görülmektedir. Tezlerin büyük çoğunluğunda araştırma yöntemi olarak nitel yöntemlerin tercih edildiği anlaşılmaktadır.

3.9. Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma modeline göre dağılımı

Araştırma kapsamında çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma modeline göre dağılımı incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.

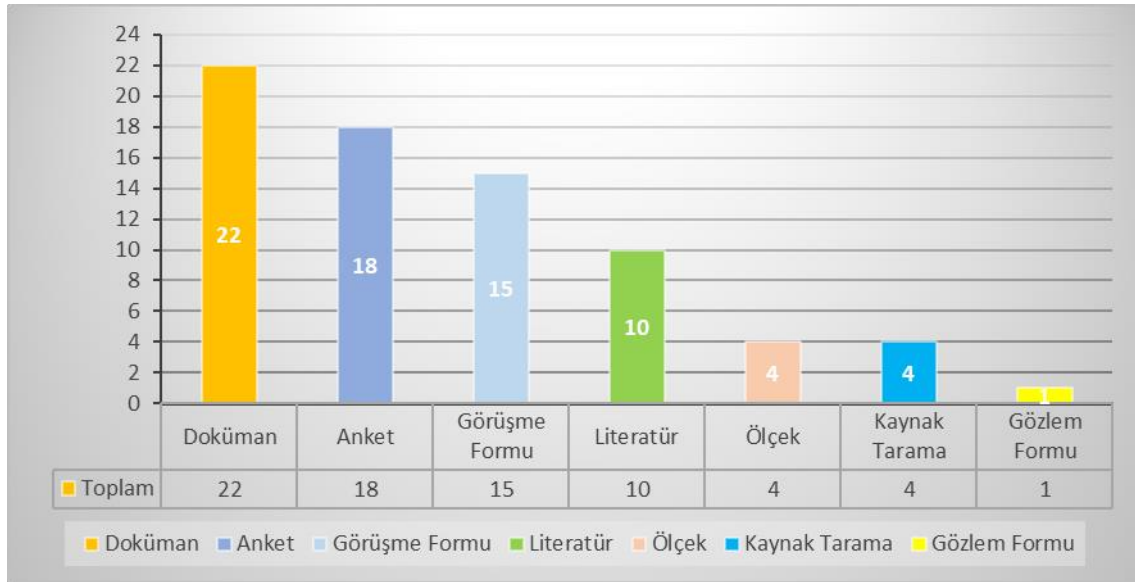
Tezlerin Araştırma Modeline Göre Dağılımı

Araştırma Modeli	f	Araştırma Modeli	f
Literatür Tarama	28	Tanımlayıcı Araştırma	1
Betimsel Araştırma	8	Eylem Araştırması	1
Saha Araştırması	8	Doküman Araştırması	1
Durum Çalışması	8	Terapötik Grup Çalışması	1
Fenomenolojik Model	3	Farkların Farkları	1
Deneysel Araştırma	2	Probit Model	1
Yorumsayıcı Yaklaşım	1	İlişkisel Tarama	1
		TOPLAM	65

Tablo 5 incelendiğinde çocuk işçiliği konulu lisansüstü tezlerin toplamda 14 farklı araştırma modelinde ele alındığı görülmektedir. Çocuk işçiliği konulu lisansüstü çalışmalarda en çok tercih edilen araştırma modelinin "Literatür Tarama" (28) olduğu görülmektedir. Ardından "Betimsel Çalışma" (8), "Saha Çalışması" (8) ve "Durum Çalışması" (8) modellerinin uygulandığı görülmektedir.

3.10. Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin veri toplama aracına göre dağılımı

Araştırma kapsamında çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin veri toplama aracına göre dağılımı incelenmiş ve elde edilen bulgular Şekil 6'da verilmiştir.

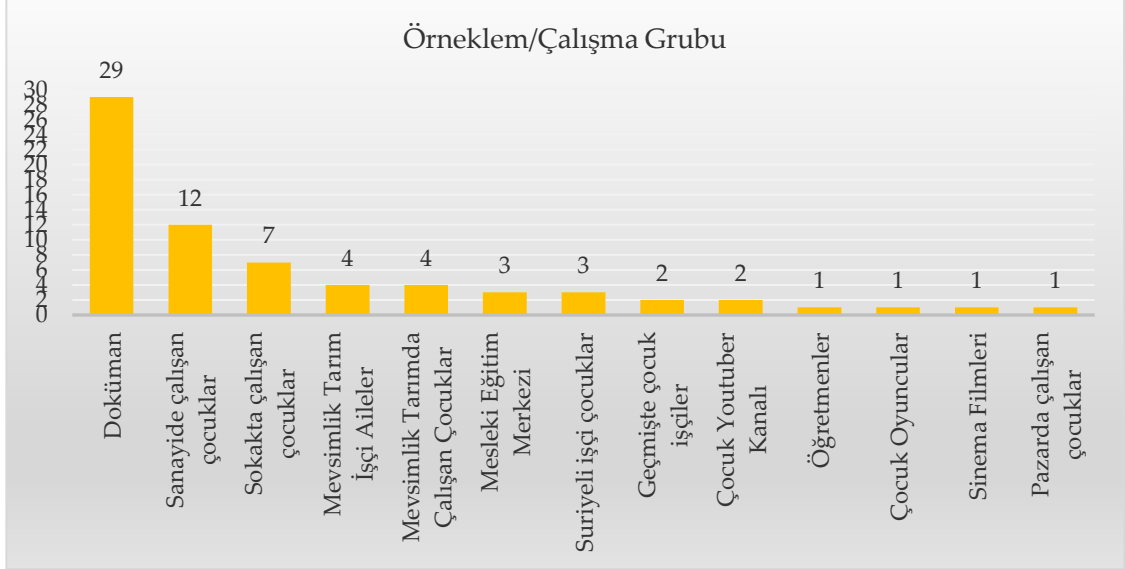
Şekil 6. Lisansüstü tezlerin veri toplama aracına göre dağılımını gösteren grafik

Şekil 6 incelendiğinde çocuk işçiliği konulu lisansüstü tezlerde 7 farklı veri toplama aracından faydalandığı görülmektedir. İncelenen çalışmalarda en çok kullanılan veri toplama aracı "Doküman İncelemesi" (22) olmuştur. Ardından en çok "Anket" (18) ve "Görüşme Formu" (15) veri toplama aracı

olarak kullanılmıştır. Toplam sayıdan anlaşılacağı üzere bazı çalışmalarda birden fazla veri toplama aracından faydalanılmıştır.

3.11. Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin örneklem/çalışma grubuna göre dağılımı

Araştırma kapsamında çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerde çalışılan örneklem/çalışma grupları incelenmiş ve elde edilen bulgular Şekil 7’de verilmiştir.

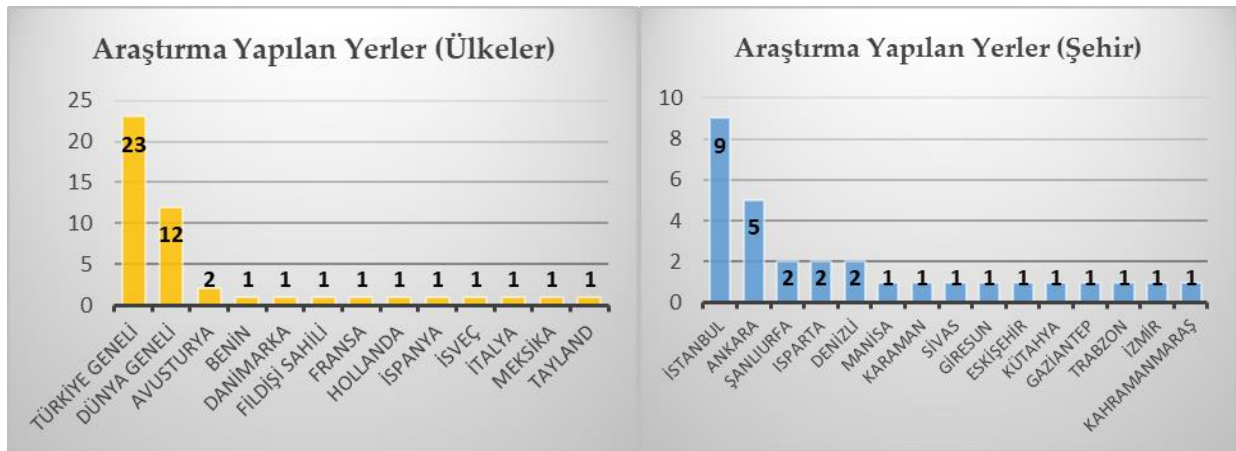

Şekil 7. Lisansüstü tezlerin örneklem/çalışma grubuna göre dağılımını gösteren grafik

Şekil 7 incelendiğinde çocuk işçiliği konulu lisansüstü tezlerde 13 farklı örneklem/çalışma grubu ile karşılaşıldığı görülmektedir. Lisansüstü tezlerde örneklem/çalışma grubu olarak “Doküman”(29) çalışmalarının ağırlıklı olduğu görülmektedir. Doküman çalışmalarının ardından lisansüstü tezlerde örneklem/çalışma grubu olarak “Sanayide çalışan çocuklar” (12), “Sokakta çalışan çocuklar” (7) ve “Mevsimlik Tarım İşçi Aileler” (4) ile çalışıldığı görülmüştür.

3.12. Çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma yapılan yerlere göre dağılımı

Araştırma kapsamında çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezler araştırma yapılan yerler ülke ve şehirlere göre dağılımını incelenmiş dağılım ve elde edilen bulgular Şekil 8’de verilmiştir.

Şekil 8. Lisansüstü tezlerin araştırma yapılan yerlere göre dağılımını gösteren grafik

Şekil 8’de çocuk işçiliği konulu lisansüstü tezlerde araştırma yapılan yerler incelendiğinde çocuk işçiliği sorununun en fazla Türkiye (23) genelinde ele alındığı görülmektedir. Ardından “Dünya” (12) genelinde ve “İstanbul” (9) özelinde çocuk işçiliği konulu çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Çocuk işçiliği konusunda yazılan lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmada on iki ana bulguya ulaşılmış ve bulgularla ilgili durum, tablo ve şekiller hâlinde sunulmuştur. Çalışma sonucunda, çocuk işçiliği konulu lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Yüksek lisans tezlerinin sayısının fazla olmasının nedeni, doktora programlarına devam eden öğrenci sayısının yüksek lisans programına kayıtlı öğrenci sayısından az olması ve doktora eğitim süresinin daha uzun olmasının etkilediği düşünülmektedir. Çocuk işçiliği sorununun hem doktora hem de yüksek lisans düzeyindeki tezlere konu edilmesi, bu problemin önemini giderek daha da çok anlaşılmasına başladığına bir işaret olarak yorumlanabilir. Tezlerin yıllara göre dağılımlarına bakıldığında 2018-2022 yılları arasında çocuk işçiliği konusunda yazılan tezlerin yoğunlaştığı belirlenmiştir. En fazla çalışmanın 2021 yılında yazıldığı görülmüştür. Çocuk işçiliğinin önlenmesi temel hedefiyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan “Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı (2017-2023)” eylem planı ‘Farkındalık Arttırıcı Önlemler’ başlıklı hedefi içerisinde üniversitelerin ders programlarına çocuk işçiliği ile mücadele konusunun dâhil edilmesi faaliyeti bulunmaktadır. Yükseköğretim kurumu tarafından üniversitelerin ilgili bölümlerine çocuk işçiliği ile mücadele konusunu içerecek akademik çalışmalar yapılmasına yönelik yazılar yazılmıştır. Üniversitelerde çocuk işçiliği konusunda farkındalığın artmasının bir sonucu olarak 2021 yılında tez sayılarının artmış olduğu düşünülmektedir. Aynı ulusal program kapsamında yayınlanan 2018/3 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile Türkiye’de 2018 yılı “Çocuk İşçiliği ile Mücadele Yılı” ilan edilmiş olmasının, çocuk işçiliği konusunda farkındalığı arttırarak lisansüstü çalışmaların sayısının arttırmış olabileceği düşünülmektedir.

İncelenen tezlerin büyük çoğunluğunun Türkçe yazıldığı ve üniversitelerin statülerine göre devlet üniversitelerinden yazılan tezlerin daha fazla olduğu görülmüştür. Tezlerin Türkiye’de yazılmış olması ve Türkçe alan yazına dayalı olarak hazırlanması, çoğunluğunun Türkçe yazılmış olmasının nedeni olabilir. Vakıf üniversitelerinde yazılan tezlerin yarısından fazlasının İngilizce yazıldığı görülmüştür. Bu durumun vakıf üniversitelerinde daha çok İngilizce eğitim yapılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışma sonucunda çocuk işçiliği ile ilgili lisansüstü tezlerin yazıldığı üniversitelere göre dağılımına bakıldığında en çok tezin İstanbul Üniversitesi’nde yazıldığı görülmüştür. Bu durumun çocuk işçiliğinin en önemli nedenleri arasında sayılan yoksulluk, göç, nüfus artış hızı ve işsizlik gibi nedenlerin İstanbul’da yoğun görülmesinin bir sonucu olduğu düşünülmektedir.

İncelenen tezlerin büyük çoğunluğunun Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yazıldığı görülmüştür. Araştırma sonucunda tezlerin çoğunluğunun çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri anabilim dalı ve çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri çalışma konu alanında yazıldığı görülmüştür. Çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri alanının uluslararası düzeyde ILO sözleşmeleri, ulusal düzeyde iş kanunu çalışmalarına bağlı olarak çocuk işçiliği konusunu yoğun ele aldıkları düşünülmektedir.

Çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemleri incelendiğinde; en sık kullanılan yöntemin nitel araştırma yöntemi olup, literatür tarama modelinin ise; ağırlıklı olarak kullanılan araştırma modeli olduğu ve veri toplama aracı olarak da en çok doküman incelemesinin kullanıldığı görülmüştür. Toplumsal bir alan içerisinde yer alan çocuk işçiliği konusunun nicel araştırmaya çok uygun olmaması, çocuk işçiliğinin kayıt dışı olmasına bağlı olarak konunun projeler ve mücadele programları neticesinde yayınlanan raporların incelenerek araştırılması sırasında nitel yöntemlerin, doküman incelemesinin tercih edildiği düşünülmektedir. İncelenen tezlerin yöntem, veri toplama ve veri analizi tekniklerinde görülen çeşitliliğin temel nedeninin, çocuk işçiliğinin konu edildiği anabilim ve çalışma alanlarının gerektirdiği yöntem bilgisinin farklılığı ve çeşitliliği olduğu düşünülmektedir.

Çalışma sonucunda lisansüstü tezlerin örneklem/çalışma grubuna bakıldığında diğer bulgularla uyumlu şekilde “doküman” çalışmalarının fazla olduğu görülmüştür. Çocuk işçiliği konusu ağırlıklı olarak çocuk işçiliğinin nedenleri, etkileri, uygulanan mücadele programlarının sonuçları üzerine yapıldığı için daha çok rapor, kitap ve literatür incelemesi şeklinde yapılmaktadır. Araştırmalar farklı yöntemler kullanılarak çeşitlendirilse de çalışmanın bir boyutunda çocuk işçiliğinin netliği ve tarihçesini vermek için doküman çalışması yapılmasının kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir.

İncelenen lisansüstü tezlerin lisansüstü araştırma yapılan yerlere göre dağılımına bakıldığında çalışmaların büyük çoğunluğunun Türkiye genelinde ele alındığı görülmektedir. Çocuk işçiliği sorununun sektör ve bölgeden bağımsız olarak Türkiye’nin her yerinde görülüyor olması sebebi ile çalışmaların genel olarak değerlendirildikleri düşünülebilir. Tezlerde genellikle doküman incelemesinin tercih edilmesinin tezlerin Türkiye geneli olarak ele alınmasına neden olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın Türkiye alan yazında yapılmış olması da çalışma yapılan yerler konusunda ağırlığın Türkiye geneli olarak çıkmasının nedenlerinden biridir.

Tüm sonuçlar değerlendirildiğinde, daha çok sayıda tez yazılmasının, özellikle eğitim alanında yazılan tezlerin sayısının arttırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Çocuk işçiliği konusunun eğitim, sağlık, beslenme, barınma, insan hakları açısından da ele alınması; araştırmalarda karma yönteme yer verilmesi ve çalışma grubunda daha fazla çocuk işçiliği yapmak zorunda kalan çocuklarla görüşme yapılması gerektiği düşünülmektedir. Tezlerin sonuçlarının bilimsel makale, seminer, sempozyum, kongre bildirimleri şeklinde yayınlanarak çocuk işçiliği konusunda farkındalığın arttırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma kapsamında araştırılan çocuk işçiliği konulu lisansüstü tezler göz önüne alındığında, çocuk işçiliği sorununun her geçen yıl daha fazla sayıda lisansüstü teze konu edildiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Tez sayılarında izlenen bu artışın bir farkındalık yaratarak aynı oranda çocuk işçiliği sayısında düşme sağlaması istenen bir durumdur. Özellikle çalışmak zorunda kaldığı için eğitim hayatından uzak kalan öğrencilerin eğitim durumlarının değerlendirilmesi adına Eğitim Bilimleri Enstitüleri tarafından konunun farklı yöntemlerle daha çok ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Çocuk işçiliği ile ilgili çalışmalar Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerle sınırlı kalmayarak, yurt dışında yapılan lisansüstü tez, makale, rapor gibi çalışmalar da incelenerek araştırma sonuçları karşılaştırılabilir. Özellikle çocuk işçiliği sorununu ortadan kaldırmış ülkelerden uygulama politikaları örnekleri alınarak iyi örnekler Türkiye’de de uygulanabilir.

Kaynakça/Reference

- Boybek, S. (2009). *Sosyal yardım uygulamaları ve çocuk işçiliği arasındaki ilişki: Keçiören örneği* [Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi, T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü]. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı.
- Çöpoğlu, M. (1998). *Çocuk işçiliği* (Kayıt No: 379469) [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- ÇSGB, (2017). *Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı Eylem Planı*, ÇSGB Genel Yayın, Ankara.
- Fiske J. (1996). *İletişim çalışmalarına giriş*. (S. İrvan, Çev.). Bilim ve Sanat Yayınları.
- Fişek Enstitüsü. (2002). "Çocuk işçiliğinin önlenmesi için zamana bağlı politika ve program çerçevesi" konusundaki görüşümüz", <http://www.fisek.org.tr/calismalar/cocukemegi/arastirmalar/cocuk-isciliginin-onlenmesi-icin-zamana-baglipolitika-ve-program-cercevesi-konusundaki-gorusumuz1/>
- Günöz, M. (2007) *Türkiye’de çocuk işçiliği sorunu ve çözüm önerileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü.
- ILO, (2022). "What is Child Labour", <https://www.ilo.org/ipecc/facts/lang--en/index.htm>.
- ILO. (2021). https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/child-labour/WCMS_800638/lang--tr/index.htm.
- Karadeniz, M. (2022). *Çocuk yoksulluğu ve çocuk işçiliği ile mücadelede sosyal koruma tedbirleri*(Kayıt No: 769306) [Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Oy, Ö. (2001). *Dünyada ve Türkiye’de çocuk istihdamı ve çocuk işçiliğinin insan kaynakları yönetimi açısından önemi* (Kayıt No: 104717) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Özkan, U. B. (2019). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*.(6. Baskı). Pegem Akademi.
- Öztürk, Ç. (2019). *Kahramanmaraş ilindeki gezici mevsimlik tarım işçilerinin sosyo-ekonomik durumu ve sosyal güvenlik sorunları* (Kayıt No: 574286) [Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Sağlam, M. & Aral, N. (2016). Tarihsel süreç içerisinde çocuk ve çocukluk kavramları, *Çocuk ve Medeniyet*, 1(2), 43-56.
- Tan, M. (2019). Çağlar boyunca çocukluk, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22 (1), 71-88.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2020). Çocuk işgücü anketi. Haber Bülteni. (Yayın No. 33807) <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=ChildLabour-Force-Survey-2019-33807>.
- United Nations International Children's Emergency Found. (2022). "A Universal definition of what it means to be a "child". <https://data.unicef.org/resources/child-labour-2020-global-estimates-trends-and-the-road-forward/>
- Wach, E. (2013). *Learning about qualitative document analysis*.

EKLER

Ek-1.Araştırma Kapsamında İncelenen çalışmalar

- Akgeyik, M. (2022). *Hilvan’da yaşayan mevsimlik tarım işçileri ve çocuk işçiler* [Yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Arıkan, G. (2011). *Sanayi sitesinde çalışan çocuk işçilerin çalışma koşulları ve istismara bakışı* [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Ayak, N. N. (2018). *Çocuk eğitimi ve çocuk işçiliğine olan tutumları ve bakış açıları üzerinden Suriyeli mülteci kadımların Türkiye’de hayatlarını yeniden inşa etme deneyimleri* [Yüksek lisans tezi, Sabancı Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Batır, E. (2020). *Çocuk işçi ölümleri: yaşam ve eğitim hakkı* [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Bekdaş, N. (2009). *Türkiye de çocuk işçiliği örgün eğitim ve çalışma hayatı: Hekimbaşı örneği* [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Berigel, S. (2017). *Yoksulluk ve kayıt dışı istihdam bağlamında Türkiye’de çocuk işçiliği* [Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Boyacı, E.(2022). *Yeni yoksulluk ve sosyal dışlanma bağlamında çocuk işçilik: Denizli örneği* [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Bozkurt, A.(2021). *Türkiye’de çocuk işçilere yönelik sosyal koruma* [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Büyükak, E. (2021). *1960-1970 dönemi Türk sinemasında çocuk işçiliği* [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Büyüksungur, İ.(2022). *Çocuk işçi kavramı ve çocuk işçilerin hakları* [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Ceylan, G. (2019). *Suriyeli sığınmacı çocuk işçilerin psikososyal sorunları ve buna yönelik sosyal hizmet önerileri* [Yüksek lisans tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Çakır, S. (2021). *Çocuk işçiliğiyle mücadele politikaları üzerine bir inceleme* [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Çakmak, G. (2021). *Günümüzde çocuk işçiliğinin sosyoekonomik nedenleri: Türkiye ve Meksika örnekleri* [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Çatak, B. (2006). *Çocuk işçiliği için risk faktörlerinin belirlenmesi; çocuk işçi ve okuyan öğrencilerin sağlık durumlarının karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Çavuşoğlu, H. (2021). *Şanlıurfa şehrinde Suriyeli çocuk işçilerin yaşam koşullarının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Harran Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Çelik, H. (2019). *Çocuk işçiliği (Sivas örneği)* [Yüksek lisans tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Çınar Güç, E. (2020). *Çocuk işçilerin çalışma yaşamlarının sektör bazlı nitel analizi: Manisa ili örneği* [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Çöpoğlu, M. (1998). *Çocuk işçiliği* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Demir, M. (2018). *Çocuk işçiler: Çalışan kız çocuklarının bedensel gelişimi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Demirel, Ş.(2019). *Karar ağacı algoritmaları ve çocuk işçiliği üzerine bir uygulama* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Deveci, O.(2019). *Çalışan Erkek Ergenlerde Çocuk İşçiliğine Bağlı Ebeveynleşme Olgusunun İncelenmesi* [Yüksek lisans tezi, TED Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

- Dur, B. A. (2016). *Türkiye’de çocuk işçiliğinin ulaştığı boyut ve mücadele politikaları: SDÜ MYO öğrencileri üzerine bir uygulama* [Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Ege, T. (2016). *Türkiye’de çocuk işçiliği ve ekonomiye etkileri* [Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Elma, Y. (2022). *Türkiye’de çocuk işçiliği: İstanbul saya işçileri örneği* [Yüksek lisans tezi, Ordu Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Erbay, E. (2007). *Çocukluklarında küçük sanayi işletmelerinde çalışmış yetişkinlerin bu çalışma sürecini nasıl yorumladıkları ve çocuk işçiliğine bakışları üzerine bir araştırma* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Ercek, K. (2019). *Türkiye ulusal televizyon kanallarında prime time televizyon dizilerinde oyuncu olarak çocuk işçilerin yer alışı ve onların ekranda görünen çalışma koşulları: bizim hikâye* [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Erdemgil, E. (2018). *Kurumun bilinçdışı savunma mekanizmalarının çocuk/genç işçilere hizmet verenlerin bakış açısıyla araştırılması* [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Erişir, R. M. (2023). *Çocuk işçiliği kapsamında Türkiye’de çocuk youtuber’lar* [Yüksek lisans tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Gockaj, L. (2022). *Suriyeli mültecilerin Türkiye’deki çocuk işçiliğine etkileri* [Yüksek lisans tezi, Bilkent Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Gül, T. (2020). *Geçmişte çocuk işçiliği deneyimi olan üniversite öğrencilerinin benlik saygılarının ve yaşam doyumlarının öz belirleme kuramı çerçevesinde araştırılması* [Doktora tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Güller, H. M. (2020). *İslam hukukunda çocuk işçiliği* [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Haroon, Y. (2018). *Oliver Twist, David Copperfield ve zor zamanlar romanlarındaki çocuk işçiliğinin Marxist açıdan incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Atılım Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- İbrahimova, A. (2023). *Dijital emek bağlamında sosyal medya ve kayıt dışı çocuk işçiler: reklam yerleştirme örnek olay incelemesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- İnce, G. (2021). *İnsan hakları perspektifinden çocuk işçiliği* [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Kanun, O. (2018). *Türkiye’deki çocuk işçiliğinin sebeplerini ve sektörel dağılımını anlamak* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Kara, G. E. (2019). *4857 sayılı iş kanununa göre çocuk işçi kavramı ve çocukların korunması* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Karadeniz, M. (2022). *Çocuk yoksulluğu ve çocuk işçiliği ile mücadelede sosyal koruma tedbirleri* [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Kılıç, F. (2009). *Çocuk işçiliği ve ailenin rolü (Kütahya örneği)* [Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Kılıç, Ş. (2011). *Türk iş hukukunda çocuk işçi kavramı ve çocuk işçinin hakları* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Kızıloğlu, Y. (2021). *Potentialities for and limits to inclusion by education: the case of Syrian children’s education in Turkey and child labour* [Yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/ulusaltezmerkezi/>
- Kireçdağ, N. (2021). *Türkiye’de Suriyeli sığınmacı çocuk işçiliği: İstanbul’da bir alan araştırması* [Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Koç, N. R. (2020). *Çocuklukta işletmelerde sosyal sorumluluk ilkeleri, çocuk işçiliği ve etik kodlar* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Okan Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

- Kökkızıl, M. (2015). *Türkiye’de çocuk işçilerin işgücü piyasası çıktıları: İstihdam durumu, ücret ve kayıt dışılık* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Kurt Kırcı, A. (2021). *Türkiye’de çocuk işçiliği kamu politikasının analizi* [Yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Oy, Ö. (2001). *Dünyada ve Türkiye’de çocuk istihdamı ve çocuk işçiliğinin insan kaynakları yönetimi açısından önemi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Özmen, U. M. (2022). *Essays on child labor* [Doktora tezi, Tobb Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Öztürk, G. (2019). *Çocuk işçiliği üzerine sosyolojik bir araştırma -Karaman örneği-* [Yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Sağlam, B. (2014). *Türkiye’de çocuk işçiliğinin belirleyenlerine ilişkin akademik literatür üzerine bir değerlendirme* [Yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Sa-nguansat, S. (2023). *Child migrants and child labor in thailand: an overview of motives and national policies* [Doktora tezi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Sharaf, A. Y. S. (2015). *Dickens’in Oliver Twist ve David Copperfield romanındaki çocuk işçiler* [Yüksek lisans tezi, Atılım Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Soykal, İ. (2018). *15-18 yaş arasındaki çocuk işçilerin mesleki doyum, aile ilişkileri, gelecek beklentileri çerçevesinde değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Şahin, B. (2009). *Çocuk işçilerin korunması* [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Şihaliyev, G.(2020). *Uluslararası boyutta çocuk işçiliği, çocuk işçiliğine karşı hukuki düzenlemeler ve mücadele programları* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Tanır, A. (2023). *Organize sanayi bölgesinde çalışan çocuk işçilerin çalışma koşulları ile sağlıklı yaşam tarzı davranışlarının belirlenmesi* [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Terzi, F. (2009). *Çocuk işçilerin psiko-sosyal sorunları* [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Toure, Y. (2018). *Çocuk işçi nedenli boykot tehdidinin Fildişi Sahili kakao üretimine etkisi* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Türkcan, M. (2012). *Çocuk işçilerin medya kullanım alışkanlıkları Ankara-şaşmaz oto sanayi örneği* [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Uğur, M. (2021). *Türkiye’de çocuk işçiliğine karşı mücadele: kamu yönetiminin araçları* [Yüksek lisans tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Uluoğlu, A. S. (2010). *Gelişmekte olan ülkelerde çocuk işçiliği sorunu: 1980 sonrası Türkiye örneği* [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Vardar, B.(2020). *Eğitim, sağlık ve çocuk işçilik üzerine bir çalışma: Share’den bulgular* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Yalıncağı, G. (2018). *Kuşaktan kuşağa tarımsal üretimde çocuk işçiliği: Patates tarımı Ödemiş-Kiraz ilçeleri (İzmir) örneği* [Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Yandakçı, A. N. (1994). *Mobilya imalat sanayinde çalışan çocuk işçi ve çırak öğrencilerin uğradıkları iş kazalarında eğitimin rolü* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Yero, S. O. (2022). *Afrika’da çocuk işçiliği: Benin Parakou pazarları örneği* [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Yıldırım, O. H. (2008). *Dünyada ve Türkiye’de çocuk işçiliği ve özel bir örnek olarak İstanbul ilinde otomotiv küçük sanayiinde çalışan çocuk işçi ve çıraklar* [Yüksek lisans tezi, Kadir Has Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Yılmaz, M. (2017). *Giresun ili fındık işletmelerinde çocuk işçiliği* [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

Child labor has an old and complex history. Starting in the 16th century with the slave trade in America, the need for cheap labor increased with the industrial revolution and the fact that this was mostly met from women and children revealed the intensive exploitation of child labor (Öztürk, 2019). Child labor, the main causes of which are factors such as poverty, cheap labor, migration, cultural and traditional structure, inadequate educational opportunities, gender inequality, family relations and population growth rate, is still continuing today (Çöpoğlu, 1998; Karadeniz, 2022; Oy, 2001). According to the report of ILO and UNICEF's "Child Labor: 2020 Global Forecasts and Trends and the Road Ahead", there are a total of 160 million child laborers in the world, 97 millions of whom are boys and 63 million are girls. Categorized according to their work in the service, industry and agriculture sectors, it is estimated that 16.5 million child workers worldwide work in the industrial sector, 31.4 million in the service sector and 112 million in the agriculture sector (ILO, 2021).

Turkish Statistical Institute (TUIK, 2020) conducts studies to reveal the number of child laborers working in economic activities in Turkey. The most recent "Child Labor Force Survey" report, which was applied to children in the 5-17 age group in 2019, determined that the number of child laborers in Turkey is 720 thousand. Looking at the distribution of child labor by sectors in Turkey, it was observed that 328 thousand children were working in the service sector, 221 thousand in the agricultural sector and 171 thousand in the industrial sector as of 2019. According to the results of the report, 473 thousand (65.7%) child laborers continue their education while 247 thousand (34.3%) children do not continue their education (TÜİK, 2020).

2. METHOD

Since this study aims to examine the postgraduate theses written in the field of Child Labor published in Turkey, document analysis method, one of the qualitative research models, was used. Document review is a qualitative research method used to analyze the content of written documents to be researched (Wach, 2013). Document review can also be defined as obtaining, reviewing, questioning and analyzing the sources of the research (Özkan, 2019). In the study conducted using the criterion sampling method, which is one of the purposive sampling methods, the criterion is that the theses are found in the National Thesis Center database of the Council of Higher Education (YÖK) and that they are openly accessible postgraduate theses with the concept of "child labor" in the thesis title.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

Twelve main findings were reached in the study in which postgraduate theses on child labor were examined and the situation related to the findings was presented in tables and figures. As a result of the study, it was determined that the majority of postgraduate theses on child labor are at the master's level. Looking at the distribution of theses according to years, it was determined that the theses written in the field of child labor were concentrated between 2018-2022. It was observed that the most studies were written in 2021. The action plan of the "National Program for Combating Child Labor (2017-2023)" prepared by the Ministry of Labor and Social Security with the main goal of preventing child labor includes the activity of integrating the issue of combating child labor into the curricula of universities under the target titled "Awareness Raising Measures". The higher education institution has written letters to the relevant departments of universities to conduct academic studies on combating child labor. It is thought that the number of theses increased in 2021 as a result of increased awareness of child labor in universities.

It was seen that the majority of the theses analyzed were written in Turkish language and according to the status of the universities, it was seen that the theses written in public universities were more in number. It was observed that more than half of the theses written in foundation universities were written in English.

As a result of the study, when the distribution of postgraduate theses on child labor was examined according to the universities where they were written, it was seen that most theses were written in Istanbul University. It is thought that this situation is a result of the fact that reasons such as poverty, migration, population growth rate and unemployment, which are among the most important causes of child labor, are seen intensively in Istanbul.

It was seen that the majority of the theses analyzed were written in the Institute of Social Sciences. As a result of the research, it was seen that most of the theses were written in the Department of Labor Economics and Industrial Relations and in the subject area of Labor Economics and Industrial Relations. It is thought that the field of Labor Economics and Industrial Relations deals intensively with the issue of child labor due to ILO conventions at the international level and labor law studies at the national level.

When the research methods used in the studies were examined, it was seen that the most frequently used method was qualitative research method, the literature review model was the predominantly used research model, and document analysis was mostly used as a data collection tool. It is thought that qualitative methods and document analysis are preferred during the research by examining the reports published as a result of projects and combat programs, since child labor, which is a social field, is not very suitable for quantitative research and child labor is unregistered.

As a result of the study, when the sample/study group of the postgraduate theses was examined, it was seen that there were more "document" studies in line with the other findings. Since the subject of child labor is mainly on the causes and effects of child labor and the results of the combat programs implemented, it is mostly done in the form of reports, books and literature reviews. Although research is diversified by using different methods, it is thought that it is inevitable to conduct a document study to give the nature and history of child labor in one dimension of the study.

When we look at the distribution of the analyzed postgraduate theses according to the places of postgraduate research, it is seen that the vast majority of the studies are addressed throughout Turkey. Since the problem of child labor is seen everywhere in Turkey regardless of the sector and region, it can be thought that the studies are evaluated in general. It is supposed that the preference for document analysis in theses generally leads to theses being considered on a nationwide basis in Turkey.

When all the results are evaluated, it is thought that it would be beneficial to write more theses, especially to increase the number of theses written in the field of education. It is thought that the issue of child labor should be addressed in terms of education, health, nutrition, shelter and human rights; mixed methods should be used in research and more children who have to do child labor should be interviewed in the study group.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanıldığı için araştırma, Etik Kurul İzni alınmasını gerektiren çalışmalar grubunda yer almamaktadır. Bu nedenle Etik Kurul İzni alınmamıştır.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Bu araştırmada iki yazar da eşit katkı oranına sahiptir. 1. yazarın araştırmaya katkı oranı %50 ve 2. Yazarın araştırmaya katkı oranı %50’dir.

Yazar 1: Araştırmanın tasarlanması ve planlanması, yöntemin belirlenmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, raporlaştırma, mentörlük,

Yazar 2: Araştırmanın tasarlanması, yöntemin belirlenmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, veri analizi, raporlaştırma.

DESTEK ve TEŞEKKÜR BEYANI

Araştırmamız süresince değerli görüş ve katkılarını bizden esirgemeyen ömrünün 25 senesini çocuk işçiliği ile mücadeleye adanmış Prof. Dr. Murat Gürkan Gülcan’a teşekkürü borç biliriz.

ÇATIŞMA BEYANI

Bu çalışmada herhangi bir kişi, kurum ya da kuruluşa yönelik potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.